

Jacobus (Koos) Overduin werd geboren op 27 september 1902 te Leiden. Hij was een Nederlandse predikant in de Gereformeerde Kerken in Nederland. Na dominee geweest te zijn in Kampen diende hij vanaf 1939 in Arnhem.

In 1942 raakte hij betrokken bij een schoolstrijd in Arnhem. Vanaf de kansel keerde hij zich in niet mis te verstane woorden tegen toezicht door de Duitse bezetter op het christelijk onderwijs. In de kerk zaten twee SD-agenten. Overduin wist wat er op het spel stond. Op gevangenschap was hij voorbereid. Dezelfde dag, 8 februari 1942, volgde zijn arrestatie. Na een verblijf van enkele maanden in kamp Amersfoort en een aantal Duitse gevangenissen werd de predikant op 26 juni naar concentratiekamp Dachau afgevoerd. Hij arriveerde er samen met bijna zeventig anderen. Drie zouden het kwam overleven. Onder zijn barakgenoten in het kamp waren de rooms-katholieke hoogleraar Titus Brandsma, de hervormde predikanten Cohen en De Geus, en de gereformeerde predikanten Kapteyn en Sierksma. Zij overleden aan de ontberingen.

Overduin lag weken in het Krakenrevier, maar bleef in leven. Toen hij in het concentratiekamp Dachau gevangen zat, merkte hij dat mensen die scout waren geweest, zich beter konden handhaven in het kamp, dan mensen die geen Scouting verleden hadden. Ook had hij in het kamp veel contact met een rooms katholieke priester die hem over Scouting vertelde. Op 9 oktober 1943 werd hij vrijgelaten, dankzij de herhaalde verzoeken van kerkelijke zijde.

In 1944 moest Arnhem geëvacueerd worden. Overduin was er betrokken bij het onderbrengen van gemeenteleden. Toen na de oorlog, in mei 1945, de mensen weer langzamerhand terug kwamen van de 9 maanden evacuatie uit Arnhem en het normale dagelijkse leven en ook het kerkelijke leven weer zijn beloop begon te krijgen, stelde ds. Overduin op 30 juli 1945 aan de kerkenraad voor om een gereformeerde Scoutinggroep op te richten. De kerkenraadsleden stemden ermee in, onder voorwaarde dat het gereformeerde jeugdwerk niet in gevaar zou komen. In augustus 1945 wordt een jeugdkamp gehouden in Klein Canada in Beekbergen, waar honderden jongeren op af kwamen. In dit kamp wordt de basis gelegd voor de nieuw op te richten scouting. Met aanpassingen in de belofte en afspraken met het kerkelijk jeugdwerk werd voldaan aan alle criticasten. In oktober 1945 gaat Scouting voor jongens van start. Enkele leiders waren voor de oorlog al jaren bij andere groepen lid zodat ze snel konden beginnen, onder leiding van oubaas Jan Makkinga met aan zijn zijde een even bevlogen verloofde: Akela Toos van Loon. Voor de jongens zijn er 4 groepen, Paul Krügergroep, Lincolngroep, Montgomerygroep en Willem de Zwijgergroep. In 1945 werd er ook een stam opgericht, deze stam werd de Mowili stam genoemd, samen gevoegd uit de groepen Montgomery, Willem de Zwijger en de Lincoln. In 1946 werd de heer Mooij 'de oubaas' gevraagd om deze te leiden, in 1927 was hij al bij de padvindsters in Almelo geïnstalleerd.

Niet lang daarna volgde Scouting voor de meisjes. Mien (Willemina) Haan wordt leidster. Zij had een enorme steun aan Guido Geuze, de districtscommissaresse van de landelijke padvindsters. De gereformeerde padvindstersgroep in Arnhem wordt op 25 mei 1946 officieel opgenomen in de wereldgemeenschap van padvindsters, als 1e gereformeerde groep met als naam ORANJE-groep.

Ondanks dat ds. Overduin in 1946 was vertrokken naar Amsterdam, bleef hij zeer betrokken bij de jeugd van Arnhem. Als begenadigd spreker werd hij overal in het land uitgenodigd om te spreken over zijn internering in Dachau en het geld wat hij daarvoor kreeg stortte hij in een pot voor onderkomens voor de jeugd. Men richtte de Stichting Jeugthuizen op. Het resultaat was, dat in 1955 het eerste clubhuis in Mariëndaal De Dillenburg werd geopend. Daarna volgden: De Princenhof aan de Monnikensteeg, De Blokhut aan de Zijpendaalseweg (nu nog in gebruik) en het troephuis voor de Montgomerygroep tegenover het Burgers Dierenpark. In de loop der jaren zijn verschillende groepen gefuseerd en opgeheven. Alleen de Lincoln groep bleef nog doordraaien, mede door de enthousiaste leiding van Akela Mooij-Borgadijn die tot haar dood betrokken was bij de groep.

Ook in naburige plaatsen ontstond Scouting voor gereformeerde jeugd, gelanceerd door Overduin. In Renkum startte de Brinio-groep onder leiding van hopman N. Jansen en de vaandrags J. Aalbers, F. Rothuizen en W. Snoek. Evangeliste Annie Geleijnse nam als akela, de begeleiding van de welpen op zich. De groep ging helaas in maart '49 ter ziele.

De verschikkingen, de ontberingen en zijn kampervaringen in Dachau beschreef ds Overduin na de oorlog in zijn boek *Hel en hemel van Dachau* (1945). Zijn Broer Leendert had tijdens de Duitse bezetting ongeveer 1100 joden verborgen en ontving hiervoor de Israëliische Yad Vashem-onderscheiding.

Ds. Overduin ontving het Verzetsherdenkingskruis en overleed op 80-jarige leeftijd op 4 juni 1983 te Veenendaal.

Meer informatie

[Jacobus Overduin - Christipedia \(miraheze.org\)](https://www.christipedia.nl/miraheze.org/wiki/Jacobus_Overduin)

[Jacobus Overduin - Wikipedia](https://nl.wikipedia.org/wiki/Jacobus_Overduin)

[30ste jaargang nr. 13 Dankdag voor gewas en arbeid zaterdag 17 oktober Officiële uitgave van de Protestantse Gemeente Arnhem - PDF Gratis download \(docplayer.nl\)](#)

[Geschiedenis van de Scouting Lincoln groep Arnhem | Scouting Lincoln groep](#)

[Van Grote en Kleine Dingen Grepen uit het 100 jarig bestaan van de Gereformeerde Kerk van Renkum en Heesum 1889 tm 1989 Nic Jansen.pdf \(sprenglevend.nl\)](#)

[Verzetsherdenkingskruis \(geni.com\)](https://www.geni.com/people/Jacobus-Overduin)

[Home - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.